

Kokos: een alternatief voor zand en veen in anjerteelt

Experimenteel substraat stemt voorlopig positief

Je kunt anjers telen in de grond, in bedden met zand of in bakken of balen met veen. En op kokos. Dit substraat is in de anjerteelt nog experimenteel, maar de ervaringen zijn voorlopig positief. De anjerteelt op kokos gaat de eerste jaren minstens net zo goed als op de gebruikelijke teeltmedia, zeggen de gebruikers. Hun collega's lijken nog af te wachten hoe het de kokos-pioniers op de langere termijn vergaat.

Harmen Kamminga
hkamming@hortipoint.nl

Anjers worden in Nederland vooral geteeld op veenbalen. Daarnaast zijn sommige bedrijven ingericht op teelt in bakken met veen of in zandbedden, terwijl een enkeling blijft kiezen voor telen in de grond. Aan elke teeltmethode kleven bepaalde nadelen. Teelt in de grond geeft in verhouding een groot risico op ziekten als fusarium. Bij zand als substraat steken de herkomst en vooral de korrelgrootte zeer nauw. Ook bij veen zijn herkomst en vooral de uniformiteit van het materiaal van belang. Bovendien wordt geschikt veen steeds schaarser, wat naar verwachting de prijzen in de toekomst zal opdrijven.

Een alternatief dat in de anjerteelt tot dusver maar beperkt gebruikt wordt, is kokos. Ook bij dit substraat zijn herkomst en voorbehandeling van het materiaal van belang. Maar anjers groeien goed op kokos en de eerste gebruikers zien een goede toekomst voor het substraat. Of het nu gaat om teelt in bedden, in bakken of in balen, met kokos lijkt het allemaal te kunnen. De eerste telers hebben inmiddels enige ervaring met de toepassing van kokos in de anjerteelt.

'Het gewas groeit sneller dan op zand'

Rien van Dam in De Lier teelt 9.500 m² standaardanjer in veenbalen en betonnen zandbedden. Anderhalf jaar geleden vulde hij een aantal van die bedden met kokos, na problemen met ongelijke partijen zand. Hij koos voor het kokos in plaats van veen om de gunstige water/lucht-verhouding rond de fijne anjerwortels en de goede stuurbaarheid van de watergift. „Kokos wordt niet zo snel papperig“, heeft de teler inmiddels ervaren. Ook de betere uniformiteit van kokos ten opzichte van veen trok Van Dam, met de teeltproblemen rond zijn ongelijke partijen zand nog vers in het geheugen, over de streep. De teeltresultaten op kokos zijn Van Dam zodanig meegevallen dat hij afgelopen november een tweede deel van de kwekerij op kokos zette. Ook de jonge planten die daar nu op staan, groeien zeer naar de zin van de teler. „Ik heb de indruk dat het gewas op kokos sneller groeit dan op zand, zeker bij de start“, aldus Van Dam. De goede groei die hij ziet op kokos heeft hem ertoe verleid de cultivar 'Atletico' aan te planten. 'Atletico' staat bekend als een trage groeier en wordt daarom nergens anders in Nederland nog gekweekt. Van Dam verwacht er op kokos echter goed mee uit te moeten kunnen. „En met dit ras onderscheid ik me in elk geval.“ Hoewel het jonge gewas er goed bij staat, geeft Van Dam aan dat hij de bemesting op het kokossubstraat nauwlettend in de gaten houdt. Kokos bindt sommige mineralen nogal sterk. „Vooral in het begin van de teelt blijft er soms te veel stikstofgebonden. Dan moet de stikstofgift omhoog. Eerst wist ik dat niet. Dan werden ineens sommige jonge planten geel.“ Voor de optimale sturing van de bemesting heeft Van Dam verschillende mestbakken voor de teelt op zand, op kokos en op veenbalen.

Kokos als substraat is weliswaar duurder dan zand, maar het inrijden van het lichte substraat kon de teler zelf met een kruiwagen doen, terwijl voor zand professionele hulp met zwaarder materieel vereist is. Van Dam, die een deel van de kwekerij op veenbalen heeft ingericht, ziet voor de toekomst ook wel heil in balen met kokos, mits er aan een belangrijke voorwaarde

wordt voldaan: „Ik hoor wel eens geluiden dat de kwaliteit van het kokos na twee of drie jaar al achteruit gaat. Dat is eigenlijk te kort." Ook in de bakkenteelt wil Van Dam het kokos zeker twee keer zo lang kunnen gebruiken. „Ik ben er nog te kort mee bezig om zeker te kunnen zeggen dat dat kan, maar zoals de teelt er nu voor staat ben ik positief gestemd."

Meer proeven met kokos

Naast Rien van Dam en Gerardo van Egmond hebben meer anjertelers al eens kokos als substraat beproefd. Zo had Sjef Koop, inmiddels gestopt met de anjerteelt, tussen 1993 en begin 2001 twee bedden met kokos tussen zijn zandbedden. Over de duurzaamheid van het kokossubstraat hoeven telers zich volgens Koop weinig zorgen te maken. „Ik heb het in totaal vijf keer gestoomd en licht gefreesd, net als het zand. Uit die behandeling kwam het substraat steeds goed naar voren." Ook in watergift en bemesting behandelde Koop de kokosbedden niet anders dan zijn zandbedden. „Ik heb er niet gericht op gestuurd, maar de groei op kokos was minstens net zo goed als op zand." Telers die zich echt op het substraat richten kunnen volgens Koop nog betere resultaten halen. De ex-anjerteler verwacht daarom dat de anjerteelt op kokos in de toekomst verder zal uitbreiden.

Ook met kokos in balen wordt op bescheiden schaal proefgedraaid. Op het bedrijf van de gebroeders Borsboom in Monster liggen sinds drie jaar twee rijen met kokosbalen. „We waren aanvankelijk van plan het hele warenhuis op kokosbalen te zetten", meldt teler Nico Borsboom. Maar door onzekerheid rond het nieuwe anjersubstraat zagen de gebroeders daar voorlopig van af. „Vanuit de rozenteelt komen geluiden dat kokos na een jaar of drie niet meer goed uitdraineert. Dat kunnen we in onze balen niet hebben", is Borsbooms voornaamste bedenking. In zijn eigen proefwijst tot dusver echter nog niets in die richting. „Het gewas groeit goed en we willen er graag mee door, maar de proef moet eerst nog een tijd goed gaan om ons de zekerheid te geven."

'Ik geef 's zomers gerust vijf keer per dag water'

Gerardo van Egmond in Rijnsburg heeft inmiddels vier jaar anjerteelt op kokos achter de rug. Op zijn bedrijf van 5.000 m² staan alle anjers met tien of elf planten bij elkaar in open 'Veenman-bakjes' gevuld met kokos. En ook na vier jaar staat de teelt er nog goed bij. „We waren uitgegaan van twee jaar, maar zijn inmiddels aan het vijfde bezig." Van Egmond schakelde over op substraatteelt nadat fusarium de teelt in de grond onmogelijk had gemaakt. Over de groei op kokos is Van Egmond, net als zijn collega Van Dam, goed te spreken. „Het groeit veel sneller dan in de volle grond. De eerste snee komt eerder en ik haal gemakkelijker een tweede snee." Van Egmond ziet dat vooral als gevolg van een snellere opwarming van het kleine volume van het luchtige substraat.

Ook de gemakkelijk aan te passen watergift vindt Van Egmond een groot pluspunt van kokos. „Ik geef in de zomer rustig vijf keer per dag een liter water." Veen wordt dan al gauw te nat, terwijl te ver ingedroogd veen helemaal geen water meer opneemt.

Tussen de jonge planten staat bij Van Egmond hier en daar een geel exemplaar. In de eerste jaren deed de teler van alles om dit ongezonde beeld tegen te gaan, maar tegenwoordig laat hij zich niet meer van de wijs brengen. „Het lijkt op een gebrek aan ijzer of magnesium, maar er zoiets was nooit aan te tonen. Bovendien werd de ene plant wel geel, maar de meeste andere niet. Ik doe er nu niets meer aan, want het beeld trekt na verloop van tijd helemaal weg." Ook ziet Van Egmond geen nadelige gevolgen op de productie. De teler denkt dat de tijdelijke mineralentekorten het gevolg zijn van de snelle weggroei van de jonge planten. Hij tekent daarbij aan dat het wel belangrijk is dat het uitgangsmateriaal ook op kokos staat.

Veenpluggen op een kokossubstraat is volgens Van Egmond wel vragen om moeilijkheden. Hoewel kokos in de anjerteelt nog geen brede toepassing heeft gevonden, verwacht Van Egmond dat dit substraat de komende jaren steeds meer gebruikt gaat worden. „Op kokos kun

je heel geschikt anjers telen. Veen en kokos zijn nu nog even duur, maar door het schaarser worden van geschikt veen, zal die prijsverhouding in de toekomst waarschijnlijk gunstiger uitvallen voor kokos." Bovendien zal dan in de toekomst uit de ervaringen van telers als Van Egmond en Van Dam duidelijk zijn geworden of kokos ook op de lange termijn een geschikt anjersubstraat is. Van Egmond vindt inmiddels van wel, maar veel collega's nemen nog een afwachtende houding aan.

Vakblad voor de Bloemisterij 10 (2001)